იმერეთი

ყოველდღიური გაზეთი

ფასი:

წლიურათ . . . . 7 მანეთი
ნახევარი წლით . . . . . . 4 მანეთი
თვიურათ . . . . 3 აბაზი

ცალკე ნუმრის ერთი შაური.

წლიური ხელის მომწერლებს გაზეთის ფასი შეუძლიათ ნაწილნაწილათ გადაიხადონ. ხელის მოწერის დროს 3 მანეთი დანარჩენი კიდევ ნაწილნაწილათ. საზღვარგარეთ წლიურათ 14 მან., ნახევარი წლით 8 მან., თვიურათ 6 აბაზი.

№ 127

წელიწადი მეორე

1913

სამშაბათი, 20 აგვისტო.

მისამართი: Кутаисъ, редакція газ. „ИМЕРЕТИ".

ტელეფონი № 149.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დავით როსტომის ძე მხეიძე, არქიფო, ალექსანდრე, გიორგი და ივანე დავითის ძენი, მარო, ოლღა, მარუსია და ანეტა მხეიძეები გულითადი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გადაცვალებას: პირველი უსაყვარლესი მეუღლის, მეორენი დაუვიწყარი დედის, ხოლო უკანასკნელნი ძვირფასი დედამთილის

ანასტასი ნიკოლოზ წერეთლის ასულის მხეიძისას,

რომლის დაკრძალვაც მოხდება სოფელს თერჯოლას გოფანტის წმ. გიორგის ეკლესიაზე ოცდა ერთს ამა აგვისტოს, დღით ოთხშაბათს, ნაშვადღევის ოთხ საათზე.

ეფროსინე დავით მხეიძის ასული წულუკიძისა და მეუღლე მისი კონსტანტინე ნიკოლოზის ძე წულუკიძე გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გადაცვალებასა პირველი ძვირფასი დედის და მეორე დაუვიწყარი სიდედრის

ანასტასი ნიკოლოზ წერეთლის ასულის მხეიძისას,

რომლის დაკრძალვაც მოხდება სოფელს თერჯოლას გოფანტის წმ. გიორგის ეკლესიაზე ოცდა ერთს ამა აგვისტოს, დღით ოთხშაბათს, ნაშვადღევის ოთხ საათზე.

ანეტა დავით მხეიძის ასული მგალობლიშვილისა და მეუღლე მისი იუსტინე გერესიმეს ძე მგალობლიშვილი გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ პირველი ძვირფასი დედის და მეორე დაუვიწყარი სიდედრის

ანასტასი ნიკოლოზ წერეთლის ასულის მხეიძისას,

რომლის დაკრძალვაც მოხდება სოფელს თერჯოლას გოფანტის წმ. გიორგის ეკლესიაზე ოცდა ერთს ამა აგვისტოს, დღით ოთხშაბათს, ნაშვადღევის ოთხ საათზე.

აგვისტოს ბოლომდე გაგრძელდება

ხელის მოწერა

„შოთა რუსთაველი და მისი პოემა"

წიგნი იქნება ჩვეულებრივი ფორმატის დაახლოებით 100 გვერდამდი, შოთა რუსთველის სურათით და სხვ., ეღირება ხელის მომწერთათვის მხოლოდ ერთი აბაზი, გასაყიდათ კი მეტი ფასი ექნება.

ამ წიგნის წმინდა შემოსავალი გადაიდება შოთა რუსთველის ფონდის გასამლიერებლათ.

ვინც აგენტობას ისურვებს ვთხოვთ გვაცნობოს. ადრესი: ბაღის ქუჩა ს. გერსამია.

გამომცემელი სერგო გერსამია.

აქიმი ვალერიან ლორთქიფანიძე

ლებულობს შინაგან, ბავშვებისა და ნერვების ავათმყოფებს.

იქვე დიაგნოსტური კაბინეტი.

გამოკვლევა **შარდისა** (ვენერიული, ბუშტის, თირკმლების, შაქრის, ქარებისა ტ თირკმლების, ქვისა და ხრეშის ავათმყოფობის გამოცნობა).
ნახველისა (ჭლექი, ფილტვების ანთება, ინფლუენცა, აკტინომიკოზი და სხვ..)
სისხლისა (მალარია, ტიფი და სხვადასხვა გვარი უსისხლობა).
კუჭის სითხისა (კუჭის კატარი, მისი მუწუკი, კიბო და სხვა).
ესკრემენტებისა (ნაწლევების პარაზიტებზე და მის კვერცხებზედ).
ჩირქისა (ჭლექი, დიფტერიტი და სხვა).
ქალის რძისა.

ადრესი: პუშკინის ქუჩა, ვიტუშინსკის სახლი, აფთიაქის ზევით.

ეგზამენები

ქუთაისის უმაღლეს პირველ დაწყებით სასწავლებელში

„Высшее Начальное Училище"—**დაიწყება 22 აგვისტოდან, დილის 8 ს. თხოვნები ყოველ დღე სასწავლებელშივე მიიღება. თავისუფალი ადგილი ყოველ კლასშია.**

თ. ა. მთავრიშვილის

წიგნის მაღაზია

აუწყებს მასწავლებლებს, მოსწავლეებს და პროვინციის წიგნის მაღაზიებს, რომ ამა 1913—14 სასწავლო წლისათვის დამზადებული აქვს

დიდძალი სახელმძღვანელო და სხვა წიგნები,

რომელიც იხმარება ქალაქ ქუთაისისა და ქუთაისის გუბერნიის დაბალსა და საშვალო სასწავლებლებში.

ფასები საკმაოდ დაკლებულია.

მსურველთ შეუძლიათ წიგნებთან ერთად მოითხოვონ ჩვენგან სხვა სასწავლო ნივთებიც: **რვეულები, კალმები, კალმის ტარები, კარანდაშები, საანგარიშო დავთრები** და სხ., რასაც **ძალიან დაკლებულ ფასათ** დაუყონებლივ მივაწვდით **გოკიელის** საკანცელარიო მაღაზიიდან.

მისამართი: **ქუთაისი, ალექსანდრეს ქუჩა, ბოკერიას სახლი,** ბულვართან.

ახალი წიგნის მაღაზია

კ. ი. ოცხელისა

ქუთაისში ალექსანდრეს ქუჩაზე ს. კოკოჩაშვილის სახლში გაიხსნა

უდიდესი

წიგნის მაღაზია

კონსტანტინე ივანეს ძის ოცხელისა.

ახალ მაღაზიას შემენილი აქვს მეტათ მრავალი სახელმძღვანელო და საკითხავი წიგნი.

ახალ მაღაზიას სურს შეამავლობა გაუწიოს პროვინციის წიგნის მაღაზიებს, სასწავლებლებსა და წიგნსაკავებს, რომელთაც დაეთმობათ წიგნები, რაც შეიძლება, ფას-დაკლებით. ამაზე ყველა დარწმუნდება მაღაზიის პირდაპირი გაცნობით.

ახალი მაღაზია გახსნილია იქ, სადაც აქამდი მთავრიშვილის ყოფილი ამხანაგობის წიგნის მაღაზია არსებობდა; მის გვერდით გამართულია დ. ი. ოცხელის სპეციალური საკანცელარიო მაღაზია, სადაც მოიპოება ყოველნაირი სასწავლო ნივთი მლიერ იაფათ.

ქუთაისის სამეურნეო

შკოლის მართველი

ამით აცხადებს, რომ მისაღები ეგზამენები ხსენებული შკოლის მოსამზადებელსა და პირველ კლასებში დანიშნულია 27-28 ამა აგვისტოს.

განცხადება.

ქალთა ორ კლასიან სასწავლებელში პროფესიონალური განყოფილებით 1 სექტემბრიდან

იხსნება მესამე კლასი:

მოწაფეების მიღება დაიწყება 20 აგვისტოდან. სასწავლებელი იმყოფება უწინდელ ბინაზე: თფილისის ქუჩა, ნიჟარაძის სახლი, № 46.

სასწავლებლის გამგე: ნ. ლ. მიქელაძის ასული დადიანისა.

ქუთაისის ქალთა შვიდ-კლასიანი კერძო სასწავლებელი

მ. ი. ყაუხჩიშვილისა

ამით აცხადებს, რომ მისაღები და გამოსაცდელი ეგზამენები დაიწყება 22 ამა აგვისტოდან და გაგძელდება თვის ბოლომდი.

ქირავდება

ერთი ოთახი მეორე სართულზე ბალახვანის ქ. სახლი პ ბოჭორიშვილის მსურველს შეუძლია მიმართოს იქვე ეზოში.

იყიდება

ქუთაისში "პოდგორნი" ქუჩაზე რიონის პირისკენ ორსართულიანი ქვიტკირის სახლი სარდაფით.

მისამართი: „პოდგორნი" ქუჩაზე ზაინკალი (слесарь) ერმილე ქორიძე.

შინაგან სნეულებათა **აქიმი**

ნიკ. ივ. შენგელია. მიღება: დილით 9—11 ს., საღ. 5—7. გენერლის (გოგებაშვილის) ქუჩა, საკ. სახლი.

აქიმი ვ. ა. ნემსაძე ღებულობს შინაგან სნეულებიან ავათმყოფებს ნაშვადღევის 3—6 საათ. თფილისის ქუჩა, ფირალოვის სახლი.

აქიმი კ. თ. ტყეშელაშვილი.

ათი აპრილიდან ღებულობს ავათმყოფებს (**შინაგანი ვენერიული კანის**) ახალ ბინაზე: ვიტუშინსკის სახლი, აფთიაქის უკან. პუშკინის ქუჩიდან ტელეგრაფის შესახვევში.

აქიმი ი. ჩარექოვი

იღებს **კანისა და ვენერიულ ავათმყოფებს ახალ ბინაზე.** მხოლოდ დილით 12—2 ს., საღ. 6—8 ს. სხვა დროს აქიმი საავათმყოფოშია.

მისამართი: გაგარინის ქუჩა, პოლიციის გვერდით, ფირალოვის სახლში.

ქუთაისი, 20 აგვისტო.

დასავლეთი საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან ყოველ დღე ამბავი მოგვდის: გამუდმებულმა გვალვებმა ყანები გააფუჭა, სიმიდმა ტარო ვეღარ გაიკეთა, ფოთლებიც კი ახმა, ბევრს სოფელში ყანები აჭრესო და სხვა. აწი წვიმა კიდეც რო მოვიდეს მოსავალს მაინც აღარაფერი ეშველება, ამხმარი ყანები ვერ გამოცოცხლდებაო, წელს შიმშილობა აუცილებელია...

ასეთი საშინელი ხმები გვესმის ყოველი კუთხიდან და, მართალია, ჯერ ხნობით დაწვრილებით ცნობები არ მოგვეპოება, მართალია, ეს მხოლოდ საერთო სურათის ნახვით გამოწვეული სასოწარკვეთილების ხმებია; შეიძლება ზოგ ადგილას არც ისე ცუდათ არის საქმე, როგორც ეს შეშინებულ მცხოვრებლებს გონია, ხოლო დანამდვილებით შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ ხალხს წელს არა თუ მთელი წლის თავის გამოსაკვები, შუა ზამთრამდიც რო მიყვეს, იმდენი სარჩოც არ მოუვა.

ამ რიგათ ჩვენს, ისედაც გაძვალტყავებულს ღატაკ ხალხს, სხვა ათას უბედურებასთან ერთად, დღეს წინ ეყუდება შიმშილის საშინელი შავი აჩრდილი. მეტია იმის შესახებ ლაპარაკი, თუ რა განსაცდელი მოელის ჩვენ ქვეყანას, რამდენათ დაეცემა ისედაც საკმაოთ დაცემული სოფლის მეურნეობა რამდენათ, დაქვეითდება ჩვენს დაბა ქალაქებში ვაჭრობა. ვიტყვით, რომ ამ უბედური მოვლენის შედეგები, რომელიც ჩვენ ამჟამად კარზე გვადგა ისე დიდი, ისე მწვავეა, რომ შესამჩნევათ შეაფერხებს ჩვენი ქვეყნის ეკონომიურ განვითარებას. ყოველივე ამის მარტო გათვალისწინებაც კი ძნელია.

ასეთი უბედურება ატყდება დღეს ხალხს თავზე. ასეთ განსაცდელს უმზადებს მას ბედი.

და, რასაკვირველია, ჩვენი საზოგადოება და სხვსდასხვა დაწესებულება გულხელდაკრეფილი ვერ შეხვდება ამ მოვლენას.

ყველამ დიდი თვითმოქმედების უნარი უნდა გამოიჩინოს, აქიდანვე ენერგიულათ უნდა შევუდგეთ თადარიგს, საჭიროა ყოველ დაბა-ქალაქსა და სოფლებშიც დაარსდეს კომიტეტები. ამ კომიტეტებმა უნდა შეკრიბონ ნამდვილი ცნობები მოსავლის შესახებ, სად რამდენი ზარალია, რაგვარი დახმარება ესაჭიროება, უნდა გამოარკვიოს დაახლოებით მაინც რაოდენობა იმ უბედურთა, რომელთაც შიმშილობა მოელისთ.

ეს კომიტეტები მიაწოდებენ ცნობებს ჩვენს დეპუტატებს. ესენი დახმარებას მოსთხოვენ მთავრობას, გამოითხოვენ საჭირო თანხის გადადებას ამ საქმისთვის, უნდა გაიგონ ჩვენი გაჭირვება სახელმწიფო სათათბირომ და თვით რუსის საზოგადოებამაც. თუ კი ჩვენში გროვდება შეწირულობა რუსეთში დამშეულთა და სემირეჩიეში მიწის ძვრისაგან დაზარალებულთა სასარგებლოთ, განა ისინი კი მოვალე არ არიან—ჩვენც დაგვეხმარონ უბედურების დროს?

ჩვენ არ ვფიქრობთ, რომ მთავრობამ დიდი ინტერესი გამოიჩინოს ამ საქმეში. ამ ორი წლის წინათ, როცა თითქმის მთელი შიდა რუსეთი დაიმშა მთავრობის ოფიციოზი „როსია“ და თვით მთავრობის წარმომადგენელნიც უფრო იმის ცდაში იყვენ, რომ დაემტკიცებიათ—შიმშილობა არ არის, ის მემარცხენე „ფურცლებმა“ გამოიგონეს ხალხის ასაჯანყებლათო...

ასეთ მაგალითებს შემდეგ ჩვენ არ უნდა მოველოდეთ, რომ იგივე მთავრობა ჩვენში დიდ მზრუნველობას გამოიჩენს, მაგრამ ნამდვილს, თვით მთავრობის ადგილობრივი აგენტების მიერ შემოწმებულ ცნობებს კი იძულებული იქნება ანგარიში გაუწიოს და ცოტაოდენი დახმარება ამოგვიჩინოს.

უმთავრესად კი ისევ ჩვენ ჩვენი თვითმოქმედების იმედი უნდა გვქონდეს. ამ ნიადაგზე უნდა შეერთდეს საზოგადოების ყველა ელემენტი. ამ საქმემ უნდა გარშემოიკრიბოს ყველა, ვისაც ჩვენი ხალხის უბედურება აწუხებს. მოვუწოდოთ შეძლებულ ქართველებს, სადაც კი ასეთები იმყოფებიან—ჩვენში, რუსეთში, ციმბირში, თუ ბაქოში, რომ ხელი გაუწოდონ გაჭირვებაში მყოფ მოძმეებს. ამით ცოტათი მაინც შევუმსუბუქებთ გაჭირვებას იმათ, ვინც წლევანდელი მოუსავლობის საშინელი შედეგი უნდა განიცადოს.

თვით სოფლის მშრომელ ხალხს ამ განსაცდელმა მაინც შეაგნებიოს, რომ ადამის დროისებულ წესით დღეს მეურნეობა შეუძლებელია; რომ დღეს ჩვენი დროის შესაფერი, ინტენსიური სამეურნეო მუშაობის წესის შემოღება სამკვდრო სასიცოცხლო კითხვათ გახდა მისთვის.

დღეს იმ მეცნიერებათა ციკლი, რომელნიც სასოფლო მეურნეობას შეეხება იმდენათ განვითარებულია, რომ ვერავითარი გვალვა სოფლის მეურნეს ვეღარაფერს დააკლებს, თუკი ამ მეცნიერების მოთხოვნის თანახმად იმუშავებს და ჩვენი ხალხიც სწორეთ ამ გზას უნდა დაადგეს, თუ სურს შემდეგში მაინც თავი დააწიოს წლევანდელისებურ უბედურებას...

ახალი ამბავი.

გუშინ ქალაქში ხმა გავრცელდა, რომ საგუბერნიო ციხეში ტუსაღებმა მოკლეს იაშა მიქიაშვილიო. ეს ამბავი საღამოს კიდევაც დადასტურდა. ცნობილ იაშა მიქიაშვილს ამ დღეებში უთავდებოდა ვადა და ციხიდან უნდა გამოსულიყო. ერთ კატორღელს უეცრათ რევოლვერი აურთმევია ციხის მეკარისთვის და მიქიაშვილისთვის პირდაპირ ხახაში დაუხლიაო...

✦ გროდნოს ნავთის სამრეწველოდან ცნობა მივიღეთ: გაიფიცენ ქარხნის მუშები. ათი დღის წინ ეკონომიური მოთხოვნილება წარუდგინეს კანტორებს, მაგრამ ვერ შეთანხმდენ. ქარხნები დაკეტილია. აქ სულ შვიდი ფირმა წარმოებს, დღეს ყველა დაუქმებულიაო.

✦ ქიათურის საბჭოს მორიგი სხდომა 27 ამ თვეს მოხდება.

✦ სიმ. ქვარიანის თხზულება შოთა რუსთველის შესახებ ამ თვის ბოლოს გამოვაო. წინასწარი ხელისმოწერა წიგნის გამოცემამდი შეიძლება.

✦ ხონში დასრულდა ქართული წარმოდგენების ზაფხულის სეზონი. დრამატიულ სექციას ორასი მანეთის დეფიციტი დაატყდა, რის დასაფარავათაც ლიტერატურული გასამართლების გამართვას ფიქრობენ.

✦ სოხუმში ცეცხლს უმსხვერპლია თითქმის მთელი ბაზარი. ზარალი სამას ათას მანეთამდიაო.

✦ რაჭაში თ. იაშვილების ტყეს ცეცხლი გაჩენია, გადამწვარა ერთი ნაწილი და ბევრი ადგილობრივი მუშა დაზარალებულა, რომელთაც ნაწილ-ნაწილ ნაყიდი ქონიათ ტყე სხვადასხვა მასალისათვისა და საყავრეთ.

✦ შაბათს 24 აგვისტოს ფოთის ქართული მომღერალი გუნდი ბ. მეგრელიძის ლოტბარობით დაბა სამტრედიაში გამართავს კონცერტს. გუნდი 30 კაცისგან შესდგებაო და ფიქრობს ჩვენი ქალაქ-დაბები მოიაროს კონცერტების გასამართავათ.

✦ რედაქციამ მიიღო ზაქარია ჭიჭინაძის მიერ მეორეთ გამოცემული: „საქართველოს ცხოვრება“, ახალი მოთხრობა 1469 წ., ვიდრე 1800 წლამდი. სეხნია ჩხეიძის; პაპუნა ორბელიანის; ომან ხერხეულიძის; შედეგი კახეთის ცხოვრებისა და ფარსადან გორგიჯანიძისა. წიგნი შეიცავს 373 გვ., შიგ ჩართულია მრავალი სურათი ქართველ მეფეთა, სარდალთა და სხვა გამოჩენილ პირთა, ღირს მანეთად. ზ. ჭიჭინაძე აცხადებს, რომ მალე ამ ისტორიის მეორე წიგნიც გამოიცემაო, ხოლო რადგან ეს გამოცემა ძვირი ჯდება—შიგ ჩართული ქონდა ბევრი სურათი და ზომაც პირველი წიგნისა ექნებაო—წინასწარ ხელის მოწერას ვმართავო. მეორე წიგნში, სხვათა შორის, მოთავსებული იქნება ვახუშტის მიერ აწერილი ისტორია: აფხაზეთის, ოდიშის, გურიის, ლაზისტან-ჭანეთის, იმერეთის, სამცხე-საათაბაგოსი, ქართლისა, კახეთისა და სხვ. ამ მეორე წიგნის ფასი 2 მანეთი იქნებაო.

✦ ქუთაისის მცხოვრები ერთი ქართველი ებრაელი თფილისში ბეჭდავს ცხრა ათას ცალს „სიზმრის ახსნას“, ესვე „სიზმრის ახსნა“ შარშან ვინმე არნაუტოვმა ხუთი ათასი ცალი დაბეჭდა და მეორე გამომცემელმაც ამდენივე. ესე იგი ერთი წლის განმავლობაში ეს მახინჯი წიგნი ოცი ათასი დაბეჭდილა. უნდა აღინიშნოს, რომ მეტი წილი ამ ცრუ წიგნაკისა იმერეთში გავრცელებულა.

✦ რედაქციამ მიიღო ა. თ. ყიფშიძის მიერ თარგმნილი და გამოცემული კანონი გლეხთა და სოფლელთა და ბატონთა და მემამულეთა შორის დროებით-ვალდებულ და დამოკიდებულ ურთიერთობის მოსპობისა ნადელის დახსნითა და შესყიდვით საკუთრებად, მთავრობის დახმარებით, თფილისისა, ქუთაისისა, ერევნისა, ელისავეტპოლისა და ბაქოს გუბერნიებში.

დღიური.

— ცნობაა—ადრიანოპოლი ისევ ოსმალებს დარჩებაო.

— საბერძნეთი, სერბია, რუმინია და მთაშავეთი ერთმანეთს ფედერატიული კავშირით ეკვრიან.

— მსოფლიო პატრიარქი ფრაკიაში ქრისტიანთა შევიწროების გამო პროტესტს აცხადებს.

— რუმინიის ჯარში 800 კაცი ხოლერამ იმსხვერპლა.

— კავკასიაში გაძლიერებული და საგანგებო წესები 1914 წლის 4 სექ[illegible]რამდი გაგძელდება.

— სკოპლეს, მუღუგართა ჩადენილ[illegible] მკაცრის გამოსაძიებლათ, საერთაშორ[illegible] კომისია მივიდა.

— სოხუმში ბაზარი დაიწვა, ზარ[illegible] 300 ათას მანეთს აღემატებაო.

— სერბიის მთავარი მინისტრი პა[illegible] სამსახურიდან გადის. მოელიან მთ[illegible] კაბინეტის გადადგომას.

მოწერილი ამბავი.

ღ. დანხუთი! (გურია). 17 აგვისტოს, სცენის მოყვარეების დახმარებით ბ-ნმა ს. ხურციძემ გამართა წარმოდგენა: ითამაშეს „ძუნწი“ დრამა 3 მოქ. ერისთვისა, და ვოდ. „დილა ქორწილის წინ“ ყაზბეგის. წარმოდგენაც სუსტი იყო და ხალხიც ნაკლებათ დაესწრო.

ქ. ოზურგეთი. ამ წლის ენკენისთვიდან აქ იხსნება კერძო სავაჟო პროგიმნაზია, პირველათ გაიხსნება მხოლოდ მოსამზადებელი კლასი და 1 კლ. აქვე ენკენისთვიდან იხსნება პირველდაწყებითი ერთ კლ. სასწავლებელი."

ჩხარი. ჩხარის უფასო წიგნსაცავ სამკითხველოს გამგეობა უმორჩილესათ სთხოვს პატივცემულ წევრებს იზრუნონ თავის ხვედრის საწევრო გადასახადის შემოტანაზე როგორც წასული წლებისა, აგრეთვე ამა წლისა; სამკითხველოს აქამდი ცოტა საშუალება ქონდა, ახლა კი კრიტიკულს ყოფაშია და წიგნების შეძენასაც ფიქრობს.

სამშაბათელა.

როცა იმერეთზე, ან იმერელზე მინდა დავწერო რამე, უთუოდ ეს სიტყვები მოდის: უცნაურია იმერეთი, უცნაურია იმერელი კაცი! მარჯვეა, ატაცებული, ჩქარი ჰაი-ჰუით დაიწყებს ყოველ საქმეს, და[illegible] ალდება ფირანას ჯორივით... მარა [illegible]ვუით ათავებს.

აბა, ერთი მაინც დამისახელეთ, [illegible] საქმე, რომელ დარგშიც გნებავთ—[illegible]რეთში დაეწყოთ იმერლებს და „ყაირა[illegible] ბოლომდი გაყოლოდეს, ყვავოდეს და ყ[illegible] ყორანი არ დაჩხავოდეს.

სახელი კი გვაქვს ვითამ პრაქტიკუ[illegible] ჭკუის კაცებისა, მარა თეორეტეკული [illegible]ტიკა გვაკლია და, საპნის ბუშტისა [illegible] იყოს, ძაან მალე ვიფუშებით.

ჩვენ რო სიდინჯე მოგვცა საქმის [illegible] წყების უნართან ერთად, მილიონებზე [illegible] არ ვყვიროდეთ, როცა მანეთის საქ[illegible] ვიწყებთ, ჩვენი მეზობლებივით კამაც-[illegible]მაც და ყაირათით ვუძღოდეთ საქმეს —[illegible] გვიჭირდა!..

„ვარხალალეთი“ ვიწყებთ და „ვინ ხ[illegible] მამაცით“ ვაბოლოვებთ.

და მიტომაც ჩვენი კუთხე—„ვინ ხ[illegible] მამაცის კუთხეა.

„ვინ ხარ მამაცი!“ო—ყვირის თავად[illegible] აზნაური, გლეხი, ბერი, ყრმა, ბავში, დიდი და პატარა.

ამ მხრით ჩვენი თანამოძმე ქართლ-კ[illegible]ხელები გვჯობიან...

მართალია, ამათ ჩვენი სიმკვირცხლ[illegible] აკლიათ, საქმის დაწყების უნარიანობა-ინიციატივას რო ეტყვიან, მარა, თუ [illegible] რასმე ხელი ჩაავლეს, სიბეჯითითა და ს[illegible]დინჯით იციან საქმის გაძღოლა...

საწყენათ კი არ ვამბობ, და ქარ[illegible] კახელის ემბლემა კამეჩია დიდი ქართუ[illegible]ურმით, ჩვენი—დამსხიკული ხარები, ა[illegible]ჩა გოგორათი, კამეჩი ზლაზნით მიდის [illegible] გააქვს და გამოაქვს უხვათ, თავის ო[illegible]

ბუნების წიაღზე.

გაკვრით ფიქრები და შთაბეჭდილებანი.

(დასასრული იხ. „იმერეთი“ 125 №-ი).

უწერაში, სხვათა შორის, ერთს საინტერესო ტურისტების ჯგუფსაც შევხვდით. ესენი კავკავიდან წამოსულიყვენ, გადმოელახათ მამისონის უღელტეხილი, ასულიყვენ შესანიშნავ „წითის სკორეზე*) და უწერაში შეჩერდენ მცირე ხნით. ერთი საღამო ჩემს ოჯახში გაატარეს. ამათში ორი ფრანგი იყო, რომელნიც სვანეთში ჩასვლას აპირებდენ, და ერთიც რუსი. ამ უკანასკნელმა, როცა იგი გამოგვემშვიდობა, მხოლოდ მაშინ გვითხრა თავისი გვარი:

— ტოლსტოი გახლავარ!

— თქვენი სახელი და მამის სახელი?

— სერგეი ლვოვიჩ...

— როგორ, თქვენ ლევ ტოლსტოის შვილი ბძანდებით?

— დიახ,—მიპასუხა ჩვენმა სტუმარმა.

— დიდათ სასიამოვნოა თქვენი გაცნობა,—ვუთხარი განცვიფრებული სახით, ვინაიდან ვერას დროს ვერ ვიფიქრებდი, რომ აქ, ასეთ მიყრუებულსა და შორს კუნძულში, ოდესმე შევხვდებოდი დიდებული ტოლსტოის ძეს,—ერთჯერ მქონდა დიდი ბედნიერება მამათქვენიც გამეცნო პირადათ...

ძალიან შევწუხდი, რომ მისი ვინაობა გვიან შევიტყვე. შევწუხდი არა იმიტომ, რომ თვით სერგეი ტოლსტოი თავისთავათ დიდათ საინტერესო რასმე წარმოადგენდეს, არამედ იმიტომ, რომ ვერ ვისარგებლე შემთხვევით—გამომეკითხა პირისპირ ოჯახის წევრისგან იმ ადამიანის ცხოვრებაზე, რომელმაც მსოფლიო დიდება და სახელი მოიხვეჭა, რომელიც თანამედროვე ქრისტეს სახით მოევლინა კაცობრიობას. და მე ასე ახლო ვიყავი ამ ღვთიური ადამიანის ძესთან და ბოლომდი მასზე კრინტიც არ დამიძრავს...

იმ საღამოს ბევრ რასმეზე ვისაუბრეთ და უფრო კი ჩვენი ქვეყნის ავ-კარგზე.

— სასარგებლო, ნაყოფიერ მოგზაურობას ბევრი რამ უშლის ხელს, ვეუბნებოდი ჩვენს სტუმრებს,—უგზოობა, უხიდობა, რიგიანი ბინების უქონლობა ღამის გასათევათ, თანაბარი ლიტერატურა—გზის მაჩვენებლები, რუკები და სხ...

— აკი არის გზის მაჩვენებელი კავკასიის შესახებაც—მოსკვიჩისა!..

— ეგ სახელმძღვანელო მეტათ მწირია ცნობებით და, რაც არის, ისიც ბევრი ყალბია.

— აი, თქვენ უნდა იცნობდეთ კარგათ კავკასიას, კერძოთ საქართველოს, და რატომ თქვენ არ შეადგენთ ასეთ სახელმძღვანელოებს,—მოგვმართა ამ საყვედურით ტოლსტოიმ.

— ან გაცნობა როგორ შეგვიძლია, ან შედგენა, როდესაც ერთიანათ სულს გვართმევენ,—ჩაერია ამ ლაპარაკში ერთი იქ დამსწრე ქართველი,—როდესაც შკოლაში საქართველოს არც ისტორიას, არც გეოგრაფიას გვასწავლიან, როდესაც შკოლაში პოლიტიკა ბატონობს, როდესაც ქვეყანა ვოსტორგოვისა და მის მზგავსთა ძმათა სათარეშო ასპარეზათ გამხდარა.

ეს პასუხი არ იამა, როგორც შევატყე, ჩვენს რუს სტუმარს. მცირე პაუზას შემდეგ მან განაგრძო:

— ქართველებსა და რუსებ შორის ხომ კარგი განწყობილებაა და მაშ ასე რატომ უნდა იყოს?.. განწყობილება ამ ორ ერს შორის მშვენიერია, მეტი რომ არ შეიძლება, მაგრამ შეუფერებელ პოლიტიკას აწარმოებენ ჩვენს მხარეში'

—ავუხსენი მას,—ვისიც ბრალია, რომ სხვათა შორის, ჩვენში ან სრული უგზოობა, ან მეტათ სახიფათო გზები, რაიც ეგზომ უჭირვებს საქმეს მოგზაურებს. ჩვენში რომ მაგ., ერობა იყოს, ცოტათ უფრო რიგიანი გზები მაინც გვექნებოდა...

— ერობის გზები რუსეთში უარესიც არის. ერთი მხრით კარგიც არის, რომ თქვენ მთებს კაცის ხელი არ შეხებია, არც გაუმჯობესებული მისვლა-მოსვლაა და არც სხვა რამ კულტურა შემოჭრილა, თვარა ამ თქვენს ველურ ტყეებსა და მთებს თავისი მიმზიდველი სილამაზე დაეკარგებოდა.

— ვერ დაგეთანხმებით! რათ გინდათ ის მშვენიერება, რომელსაც ადამიანი ვერ ნახავს. აი, აგერ შვეიცარიამ დიდის ხელოვნებით არ შეაერთა ბუნების სილამაზე და კულტურა!

მართლაც და, აი ეს უკულტურობაა მიზეზი, რომ სოფელი ეკონომიურათ იღუპება; სოფლისთვის უდიდესი მნიშვნელობა, ჩემის დაკვირვებით, გზებს აქვს: უგზოობისა გამო ჩვენი სოფლის ნაწარმოებს ბაზარი არ აქვს და ამიტომ არც ფასი აქვს. ეს უკულტურობაა, რომ კავკასიის მთების სამფლობელოში ალპინიზმი უცნობი ხილია და ალპინიზმი, ხომ მოგეხსენებათ, არც მარტო ესტეტიურ გრძნობათა დაკმაყოფილებას ემსახურება!.. ისეთ სახელმწიფოებში, როგორიც არის შვეიცარია, საფრანგეთი, ნორვეგია და სხ.—ტურიზმი შემოსავლის ერთი უდიდესი წყაროთაგანია. რა და რას არ იწყებენ ხოლმე, რა და რას არ აგებენ ტურისტთა გასამრავლებლათ და მოსაზიდავათ. აქ ტურიზმი მრეწველობის ერთი დარგია—„l'industrie des étranders', როგორც ფრანგები ეძახიან. შვეიცარიას ტურისტებისგან უფრო მეტი შემოდის, ვიდრე იქიდან გაზიდული საქონელი ფასობს. საფრანგეთს უცხოელები ორ მილიარდზე მეტს აძლევენ. ამიტომაც ამ სახელმწიფოებში თუ მთავრობა და თუ საზოგადოება ათასნაირ ზომას ღებულობენ იმისთვის, რომ ტურისტები მოიზიდონ: აგებენ მშვენიერათ მოწყობილ სასტუმროებს, პანსიონებს, ხშირათ მიუვალ ადგილებზეც კი, აარსებენ საზოგადო დაწესებულებებს, გაჰყავთ ახალი გზები, აუმჯობესებენ ძველს... და ყოველი ეს ხდება უფრო იმ ანგარიშით, რომ, რაც შეიძლება, მეტი უცხოელი ჩაიგდონ ხელში, რაც შეიძლება მეტი ფული დასტოვონ მათ აქ.

ჩვენში, ჩვენ მთებში, რომელთა წიალშიც ამასთანავე მრავალი ძვირფასი მადნეულობაც მარხია, ხდება თუნდ ამის მზგავსი რამ? არსად თითქმის არავითარი ზაიბური, მიუხედავათ „იმისა, რომ კავკასია და კერძოდ საქართველო დიდს ინტერეს წარმოადგენს მოგზაურთათვის, ყოველ შემთხვევაში, არა ნაკლებს ზემოთხსენებული ქვეყნებისა. მერე რა რიგ მოუხდებოდა ტურისტების გამრავლება ჩვენს პატარა, მრეწველობის მხრით სუსტათ განვითარებულს საქართველოს!“

* * *

ერთ დღეს უწერიდან ლებში ავედით. ჩვენ „მელინეიკეთ“ სოლომონ მეტრეველი იყო, ცნობილი „გადი“ ჩრდილოეთ კავკასიაში, ერთი იმ მრავალთაგანი, რომელნიც რაჭას სტოვებენ და შორს „მოსაგებში“ მიდიან. ხოლო ამ მოსაგებს იგი იმდენათ ჩაუთრევია, რომ ბოლოს სალიგვერდაში სამუდამოთ დასახლკარებულა და იქ სიმდიდრე შეუძენია. მაგრამ მიუხედავათ ნივთიერი წარმატებისა, მას არც „ლინეიკისათვის“ დაუნებებია თავი და არც სხვა შავ მუშაობას უკადრისობს. ეს ტიპიური თვისებაა რაჭველისა—გარეგანი პრეხიობა და თვის გამოჩენა იმერელსავით მას არ უყვარს.

გზადაგზა სოლომონი არ უშვებდა არც ერთ დეტალს რომ არ აეხსნა. ჭიორის ქალებს რომ მივუახლოვდით, ჭიორელი ქალების ერთი უცნაური ჩვეულება გადმოგვცა:

ჭიორელები თამამი, ჯეელი ხალხია. წინათ ჭიორელ ქალებს ასეთი ჩვეულება ქონდათ: ყველიერის კვირაში ათი-ოცი ქალი თავს შეიყრიდა, გამოვიდოდენ შარა გზაზე, დაუხვდებოდენ რომელიმე ახალგაზდა ვაჟკაცს, მთლად ერთიანად თავიდან-ფეხებამდი გაატიტვლებდენ და ისე გაუშვებდენ. ამით მათ ჯეელობა უნდოდათ დაემტკიცებიათ სოფლის წინაშე. ერთხელ, ჩემი ყმაწვილობისას, მე თვითონ უნდა გამხდარვიყავი მათი სხვერპლი. მაგრამ, ჩვეულება რომ ვიცოდი, წინდაწინვე მოვემზადე: გავახურე კარგათ ცხენი და როგორც კი დამიხვდენ აქ, ვიშიშვლე ხანჯალი და რაც ძალი და ღონე მქონდა მოვკურცხლ[illegible] ასე და ამ გვარათ, ვიხსენი თავი გან[illegible]ცდელისაგან.

ლები, გლოლა, ჭიორა სამთო რაჭ[illegible] ტიპიური სოფლებია. როგორც მთიელ[illegible] აქაური მკვიდრი ბევნაირათ თავისებუ[illegible]რია, შესამჩნევათ განსხვავდება ქვემო რა[illegible]ჭველისაგან, როგორც ჩაცმა-დახურვით, ისე ლაპარაკით, ზნე-ჩვეულებით. როგორც მთის შვილს შეფერის, აქაური მკვიდრი მეტ სიყვარულსაც იჩენს თავისუფლებისადმი. ამას, სხვათა შორის, ისიც უწყობდა ხელს, რომ მათ მებატონე, თავადი თუ აზნაური არ ყოლიათ; ამ სოფლებში ვერც ერთს ამ წოდების კაცს ვერ იპოვით; ყველა სახელმწიფო გლეხებათ ირიცხებიან. ვისაც არ ვკითხე, ყველამ ერთნაირად მიპასუხა: „ჩვენ ბატონი არა გვყავდაო, ჩვენში ბატონყმობა არ ყოფილაო“, ჩვენი ბატონი ხელმწიფეა, წინათ კი მეფის ბაგრატოვანის ყოფილვართო“. ამას ერთმა ახალგაზდამ, ცოტაოდნათ მორუსულმა, ხუმრობით ესეც კი დაუმატა: „ბრწყინვალე წოდება ჩვენ „რასპროდაჟით“ გავყიდეთო“.

ევროპაში მთაზე მცხოვრებნი ქალები ხშირად მამაკაცურად იცმენ. ამასვე ვხედავთ ოდნავ ჩვენ მთიელთა შორისაც და სხვათა შორის ზემო რაჭაში: ქალებს რაღაც შარვლისებური აცვიათ.

ქართული ენაც უფრო წმინდათ დაცულა აქ, ალბათ იმიტომ, რომ ეს ადგილები უფრო, ვიდრე ბარი, დაშორებულია ქალაქ-ბაზარს, სადაც უმეტესად მახინჯდება ჩვენი ენა. აქ ბევრს მისთანა სიტყვას გაიგონებთ, რომელსაც მხოლოდ ძველ მწერლობაში თუ შეხვდებით, ანდა მხოლოდ ადგილობრივ იხმარება.

როგორც ცენტრებიდან დაშორებულ, ძნელათ მისავალ ადგილებზე მცხოვრებთ, მთიელ რაჭველებში ჯერ კიდევ აშნევთ ზოგიერთ კვალს ძველი დროისა და საზოგადოებრივი წესწყობილებისას. როგორც ასეთი ნაშთი ძველისა, აღსანიშნავია ის მოვლენა, რომ აქ ახლაც შეხ-

*) Цейскій ледникъ.

ხარები კი ფხიკინ-ფხიკინით მიაჩინდრი-
ნენ ჩოჩიალა გოგორას...

და ასე და ამ რიგათ-მეთქი, ყოველ
მეში იმერელის დამახასიათებელი არის--
საწყისში „ვახახაია“, დასასრულისას
ინ ხარ მამაცი“!

ამის მაგალითები მრავალია... თუ გნე-
თ ერთს მოვიყვან, აგერ ჩვენს თვალ-
და ხელს შუა რომ ხდება. „პროტეს-
ბზე“ მოგახსენებთ... უუ! ვაი, უბე-
რობას! შენც პროტესტებზეო!? მიყვი-
ს მკითხველი... არა, მე მხოლოდ ის
და მეთქვა, რომ ეს პროტესტები თითქ-
სულ იმერლების ნაქამანდებია, იმერ-
ების შეთხზული, იმერლების მიერ ნებ-
თ თუ უნებლიეთ ხელდასმული. აგერ
ურ, კანტი-კუნტათ თუ გამოერევა
რთლ-კახური გვარი, სომხური ან რუ-
ლი... მარა ეს ორი უკანასკნელიც რო
მოხვედრიყო, მაშინ ინტერნაციონა-
ური სოციალიზმი ხო არ დამტკიცდე-
და ამ პროტესტების სახით... და მეც
ს ვამბობ, ასში ორი თუ გამოებანიება
და იმერელისა პროტესტებზე ხელის
წერი...

ს იმიტომ, რომ მეტიჩრები ვართ,
დაბზიკები და ეს ,როტესტებიც იმერ-
ს მეტიჩრობასა და კუდაბზიკაობას
სტურებს... დაგენიზლავებით, დიდს
ტესობას იმიტომ აქვს ხელი მოწერი-
, რომ უთხრეს შენს სახელსა და გვარს
თში ნახავ გამოჭიმულსო... და სულ
მიზეზია, რომ ასე გაჭიმული, დაუ-
ლოვებელი შეიქნა ე' პროტესტები...

იდი, დიდი შეგნება შეაქვთ განთიად-
ბს ბნელეთში ამ პროტესტების სახით.
ია ჩემის არ იყოს—ღმერთმა ნუ მოუ-
რონსთ ამისთანა განთიადობა...

სამშაბათელი.

...ᲗᲘ ᲓᲦᲔ ᲓᲐ ᲦᲐᲛᲔ ᲑᲐᲮᲛᲐ-ᲠᲝᲖᲔ.

ბახმაროს ხუთი ვერსის მანძილზე მი-
ვლოვდით, მთაზე ნისლი დაყარა, ბინ-
ჩამოწვა და ამ გარემოებამ იძულე-
ლი გვყო ცხენებიდან ჩამომხტარიყა-
ი და ცხენებს წინ გავძღოლოდით.
ამარი იყო, ტალახიანს, ვიწრო ბილიკს
ით გადავცდებოდით, აღმართზე მი-
რთხავდით, ჩაღმართში მივსრიალობ-
, ცხენებსაც ხშირათ ფეხები უსხლ-
ბოდათ და ასე ცოდვილით ხუთი ვერ-
სის მანძილი თითქმის სამი საათი ვია-
რეთ. როგორც იყო პატარა ბახმაროს
ტიტველზე ავედით; იქიდან დავინახეთ
დიდი ბახმაროს აგარაკიდან ცეცხლი,
აქ ცოტა დავისვენეთ. – ის ცეცხლი კე-
გლის წინაა გაჩაღებულიო!--მითხრა ჩემმა
თანამგზავრმა.—როგორ, აქ კეგლიც არ-
ის!?—რას ბძანებთ, კეგლი კი არა, ამი-
სთანა დროს ტარება მთელ დუნიაზე არ
იქნება; რომ ებძანდებით, დაბრუნება აღარ
მოგინდებათო... ვფიქრობდი და გავცქე-
როდი ახლა ნისლიდან გადაწმენდილსა
და მთვარით განათებულს არეს... ზღაპ-
რულს მოჩვენებას წარმოადგენდა იგი...
თუმცა ჩემთვის ეს არემარე უცხო როდი
იყო:—ოცდა ხუთი წლის წინათ ჩემი
სიყმაწვილის ბედნიერი დღეები იქ ხში-
რათ დამიღამებია, გამითენებია, მის მაღ-
ლობებზე, მის დაბურულ ტევრებში სა-
მწყესურში ხშირათ ყოფილვარ. ხშირათ
მთელ ღამეს დათვებზე მიდარაჯია, დღი-
სით არჩვებზე მინადირია, ეს ყოველი
მომაგონდა და წარსულზე ვფიქრობდი,
ჩემი ჭაბუკი თანამგზავრი კი ბახმაროს
ახალს, მოდურ დროს ტარების ქებაში
იყო. დარწმუნებული იყო—მისი ბაასით
ვსტკბებოდი, მან ჩემი ძველი კავშირი ჩემ-
თვის ვულის საკლავ მთებთან არ იცოდა.
იქ ჩვენი საკუთრება აგარაკი, კარგები
მთავრობამ თავის მოხელე კაცებს (ას-
კანლებს) დააწვევია მით უფლება დაგვი-
კარგა და თვითონ კი დამკვიდრდა, ჩვენ
საჩივრათ გაგვიშვა, თვითონ კეგლი
გაიკეთა დროს გასატარებლათა და ჩვენ
კი ნამდვილ პატრონებს თხოვნები, მარ-
კები, სასამართლოები, ყველასთვის ფრი
ად საყურადღებოა ბახმაროს პროცესი,
ოცდა თექვსმეტი წელიწადი სწარმოებს და
ჯერ კიდევ დიდხანს არ გათავდება. ნათ-
ქვამია—ძალა აღმართსა ხნავსო...

მეთერთმეტე საათი იყო, დიდ ბახმა-
როზე რესტორანის წინ ჩამოვხტა. არე-
ული ხილხი იყო რესტორანში: ინტე-
ლიგენცია, მძინარა სოფლის ბიჭები, შე-
ზარხოშებული სტრაჟნიკი, ამაყი ტყაჩო
(აბიეზჩიკი), ერთი თუ ორი აჭარელი ერ-
ბოს გამყიდველი. რესტორანში ოთახი
მოვიკითხეთ, მასპინძელმა უარი გვითხრა,
ოთახი არა გვაქვსო. ღამის გასათევი ად-
გილი არ ვიცოდი, სად მომენახა. ნაცნობს
ვერავის ვხედავდი, გადავსწყვიტე რეს-
ტორანში გამეტარებია ღამე ვახშამზე.
ამ მოსაზრებას უკეთესს საშვალებათ
ვპოებდი—ღვინით შემეძლო დამეხშო
იმ წამის ჩემი არეული ფიქრები, მოვი-
თხოვე ვახშამი. ულვაშებ აწკეპილმა ფა-
რეშმა „კარტიჩკა“ მომიტანა, რასაკვირ-
ველია, რუსულათ დაწერილი ეწერა „ბი-
შტიკი“, „ზრაზი“, „ომულეცი“, და
მისთანები. ვსთხოვე—შეეწვათ სუკი ჩვენე-
ბურათ, მაგრამ იგიც უფრო შტიკის მზგავ-
სი გამოდგა, ვიდრე ჩვენებური წვადი.
ვახშამის ჭამაში უცნაური ვაშას ძახილი
და ტაშის ცემა შემომესმა. ვკითხე—ლე-
ციას კითხულობენო. ვინ რაზე.
ერთმა ქართველმა აქიმმა რუსულათ
წაიკითხაო... ლექციების ხალხს ნახევა-
არი არაფერი ესმის, მარა ვაშა და ტაში
ფარათაოო.

სულ არ გამსწირა იღბალმა და ღამის
გასათევი ბინა ვიშოვე, მარა განთიადისას
უცნაური ხმაურობა შემომესმა. უცებ
გამოღვიძებულმა ვერ გავარკვიე რა
უნდა ყოფილიყო. გრგვინვას მივამზგა-
ვსე; ფანჯარაში გადავიხედე და დავინა-
ხე—პატარა სოფლის ბიჭები კეგლის
ბურთებს აგორებდენ. ალბათ ჩემს გარე-
მოებაში იყო ყველა მოაგარაკე, რადგან
კეგლი აგარაკების შუა გაუმართავთ, და
ირგვლივ სოკოებივით ასამდი აუგიათ მეტი
საავგარაკო ბინა. ამას დაუმატოთ იქვე
სანოვაგე ფარდულები, საყასბო, ფურნე,
იქვე ფეხზე ვაჭრობა... ამ პატარა მოე-
დანზე ყოველივე ეს ერთად ახმაურებუ-
ლი, სოფლის ბიჭები, ჩალვადრები, ორ-
ფეხი, ოთხფეხი, ერთი სიტყვით—სრუ-
ლი ქაოსი ექვსი საათიდან. ბინები აშე-
ნებულია უპლანოთ და თითქმის შეჯგუ-
ფული. თუ კაცი მოინდომებს —ამ ადგი-
ლებს გასცილდე, ისარგებლო წმინდა
ჰაერითა და თავბრუდამხვევ ჟრიამულს თავი
დააწიო, უნდა შეხვიდე ნაძვნარში, მა-
რა ერთ ვერსზე მაინც აუტანელი სი-
ბინძურეა, ჰაერი მოწამლულია.

მითხრეს ბახმაროზე არსებობს ჯანმრ-
თელობის საზოგადოება, არ მჯერა,
ნიშანი ვერ ვნახე ჯანმრთელობის წეს-
წყობილების არსებობისა.

იქვე, კეგლის გვერდით არის აგებუ-
ლი ვითამ თეატრი. ამ შენობანეს ტა-
ძარში განუწყვეტელი ლექციები: რეპე-
ტიციები და სასაცილო ჯამბაზური წარ-
მოდგენებიც იმართება.

ცხენების ლოდინში, რვა საათიდან
ათამდი მოვასწარი სამი ლექციისა და ორი
წარმოდგენის ბილეთების შეძენა. უარი
ვერ გავუბედე ბანოვანებს, რადგან სა-
ქველმოქმედო მიზნისათვისო,—დასძენდენ
ბილეთებს ისე მაწვდიდენ, თითქოს მო-
ლოცვის დეპეშები მომდიოდა სადმედან.
ბანქოს თამაშიც რომ საქველმოქმედო
მიზნით გეხადათ, დიდი შემოსავალი
იქნებოდა. აქ ბანქოს თამაშს უსაპატიე-
სი ადგილი უჭირავს დიდი—თუ პატარა,
მანდილოსან—ჩათუქოსან --ჩახოსან-სტუ-
დენტოსანი დილიდან დილამდი ფრაპი
და ბაქარა. მეც კინაღამ ცხენიდამ გად-
მომიღეს—ორი მანდილოსანი დაჟინებით
მეპატიჟებოდა—დარჩით დღეს: ფრაპი
ვითამაშოთო, მარა ვქუსლე ჩემს ტაიჭს
უკანაც არ მომიხედია ამ „სამოთხისაკენ“.
დიახ, დიახ სამოთხე! ასე მესმოდა, მარა
მე იმ რამდენიმე საათსაც ვერ მივიღე
სამოთხისებური კმაყოფილება ბახმარო-
ზე...

მართალია, მდებარეობა დიდებულია
თვალისთვის, გულისთვის, ჰაერი, ჰავა
საუცხოვო.. მარა წყობილობა, წესია
საჭირო.

და, იმედია, ესეც მალე იქნება, თუ
ოდესმე მისავალი გზა გაკეთდა... ავა
გემოს ხალხი და გემოზე დარიგზე მოე-
წყობა ყველაფერი... დღეს კი უგემუ-
რობისა და ურიგობის გამო უგუნებოთ
დავსტოვე ეს „სამოთხე“. ქ. ჭ—ი.

წერილი რედაქციის მიმართ.

ბ. რედაქტორო! გთხოვთ ეს წერილი
მოათავსოთ თქვენს გაზეთში.

„განთიადი“-ს მეთორმეტე ნუმერში ვი-
ღაც „დამსწრე“-ს წერილია მოთავსებუ-
ლი რომელშიც მე პროტესტის შესახებ
მედავება. არ მინდოდა ტყუილ-უბრალოთ
დრო დამეკარგა „დამსწრესთან დავა-კა-
მათში, მაგრამ რას იზამ, როდესაც ადა-
მიანი საჯაროთ გლანძღავს და აშკარა
ინსუნაციებით საზოგადოების თვალში
გამცირებს, იძულებული ხარ პასუხი გა-
სცე და ფაქტებით ჭეშმარიტება აღად-
გინო.

საქმე აი როგორ იყო: ამას წინათ (9
აგვისტ. რიონის სადგურზე ვიყავი და
ზოგიერთს ჩემს ამხანაგს პროტესტების
შესახებ ვესაუბრებოდი. ვლაპარაკობდით
იმის თაობაზე, თუ როგორ აიძულებდენ
მუშებს და სხვებსაც „შეგნებული ვაჟბა-
ტონები“, რომ იმათ პროტესტზე ხელი
მოეწერათ. მე თვით ბევრჯელ ვიყავი
იმის მოწმე, რომ სადგურის მუშებს,
რომელთაც, სამწუხაროთ, არც კი იციან
ვინ იყო ილია ჭავჭავაძე, არც თვით ფი-
ლიპე მახარაძე—მიადგებოდენ სიით ხელ-
ში მეპროტესტენი და თავისებურათ უხს-
ნიდენ მუშებს საქმის ვითარებას: თუ
თქვენ მუშების წარმომადგენელი—დემო-
კრატები ხართ, სიმართლით აღშფოთე-
ლებმა თქვენს მშობელებს სასტიკი პრო-
ტესტი უნდა გამოუცხადოთ [illegible]
ჭავჭავაძის მკვლელობის [illegible]
და სხვა... ისინიც შეუგნებლათ მხოლოდ
წამხედურობით [illegible] „შეგნებუ-
ლებს“ და პროტესტზე ხელს აწერდენ.
ასე მზადდება პროტესტები და, რა გასა-
კვირველია, რომ ამგვარი გულშემზარავი
მაგალითები ყოველ შეგნებულ ადამიან-
ში იწვევდეს სამართლიან გულისწყრომას.
დემაგოგები ყოველთვის ასე მოქმედებენ,
მათი ასეთი საზიზღრობა ჩემში აშფოთე-
ბას იწვევდა და მეც შეძლებისდაგვარათ
ვებრძოდი არანორმალურ მოვლენას. სა-
დგურზე მომუშავეებსაც ყოველთვის ვურ-
ჩევდი, რომ საპროტესტო ქაღალდზე ხე-
ლი არ მოეწერათ, თუ გარემოებას არ
გაეცნობოდენა და საქმის ვითარებას კარ-
გათ არ გაითვალისწინებდენ. არ ვიცი
ჩემმა დარიგებამ როგორ იმოქმედა მათ-
ზე, ხოლო თუ ისინი მაინც აწერდენ
ხელს, არავინ იფიქროს, რომ ეს პრო-
ტესტი, პროტესტი იყოს შეგნებული ადა-
მიანისა რომელიმე პარტიის ან მისი წევ-
რის წინააღმდეგ მიმართული, და რიონის
გამოგზავნილი რამდენიმე მუშის მიერ
ხელმოწერილი, ეს პროტესტი იყო
სადგურიდან რომ პროტესტი იყო შეუგნე-
ბელი ადამიანებისა, რომელთაც არც კი
იცოდენ ვის უცხადებდენ პროტესტს. და
ამგვარ პროტესტს რა მნიშვნელობა აქვს!?
საბრალონი არიან ისინი, ვისაც ასეთი
დაჟანგული იარაღი, ბასრათ მიუჩნევიათ.
ეს არის ჩემი დანაშაული და ნურას უკა-
ცრავათ თუ ჩემმა ამგვარმა მოქმედებამ
„დამსწრისა“ და მისი დამქაშების გულის-
წყრომა გამოიწვია.

ნუ თუ დამტკიცება სჭირია მეპრო-
ტესტეების დიდი უმრავლესობის შეუგნე-
ბელ მოქმედებას! და თქვენ კი ბატონო
„დამსწრე“, ჩემი პირადი შეურაცხყოფის-
თვის სამედიატორო სამართალში გი-
წვევთ. გაძლევთ ერთი კვირის ვადას. მედი-
ატორეებს დავასახელებ მაშინ, როცა
თქვენგან მივიღებ თანხმობას. წინააღ-
მდეგ შემთხვევაში ნება მექნება—უსირ-
ცხვილო მაბეზღარა და ცილისმწამებელი
გიწოდოთ. ვასილ სუთიძე.

მშრომელი ხალხი.

გაფიცვა ბაქოში. ბაქოში მუშათა გა-
ფიცვის გამო ყოველდღე როჩშილდის
სამრეწველო 47 ათასს, ხოლო ძმათა ნო-
ბელების 100 ათას მანეთს ზარალობს.
ზოგიერთმა ფირმამ მუშებს ანგარიში
გაუწმინდა და სამრეწველოს ბინაზე ცხოვ-
რება აუკრძალა. მრეწველები შიშობენ—
ვაი, თუ შემდეგ დიდი დრო დაგვჭირდა

...ებით ისეთ დიდ ოჯახებს, რომელიც
...დაათ, ორმოც სულს და მეტსაც შეი-
...ს. ლებში, სადაც სამი ათას სულზე
... იქნება, სულ მხოლოდ სამი გვა-
...: გავაშელი, ლობჟანიძე და გობეჯი-
...ი. ზემო და ქვემო უწერას მარტო
...ი მეტრეველები შეადგენენ, თუ არ
...ვლით შემთხვევით აქ დასახლებულს
... მოსახლეს გაგნიძეებს.

...ელივე ნაშთია აგრეთვე ისიც, რომ
...ო რაჭაში ბევრგან შეხვდებით ისეთ
...ებს, რომელიც იმავე დროს ციხეებს
...ოადგენენ. ამ ციხე-სახლებში ახლაც
...ვრობენ. ასეთი სახლი, ჩვეულებრივ
...ზე მაღალი, სამ სართულად არის
...ული. ზემო სართულს აქ ზედა-სახლს
...ან; შუა სართულს—შუა-სახლს და
... სართულს—ბოსელს. ციხის დანი-
...ლებას ზედა-სახლი ასრულებდა, რო-
...აც მარტო სათოფეები აქვს დატა-
...ლი და თითო ოროლა ერთობ ვი-
... სასინათლო სარკმელები ანუ რო-
...ც აქ ეძახიან „კვებუ“. „მას შემდეგ
... შიშიანობა გადავარდა, ზედა-სახლს
...აფრათ ვხმარობთ“,—გადმომცეს ამ
...-სახლებში მცხოვრებლებმა. ზოგიერ-
...ნს ამ ციხე-სახლებისათვის თანამე-
...ვე ტიპის სახლები რაღაც ულაზა-
... მიუდგამთ.

...ხვალთ თუ არა ასეთ ციხე-სახლში,
...ი ოჯახის წყობილებას ახლაც
...ვთ. ძველი დროის სული ბე-
... და თითქმის ყოველივეს მისი
...რი აძევს. პირველ შესვლის-
...ვე ოთახში თითქმის ვერაფერს არ-
... იმდენათ ბნელა. ოთახის შუა ად-
...—შუა-ცეცხლი და საკვამლეთ რა-
... წამოდგმული გოდორის მზგავსათ.
...დავათ ამისა, კვამლისაგან ყველაფე-
...გაშავებულა, ხოლო ჭერი სქლად
... გადასხმული გეგონებათ. „ასეთი
... სამუდამოა, აწი არას დროს არ
...ებაო“,—გვეუბნებოდენ ლებელები.
...ცეცხლის ირგვლივ საჯდომია გძელი
...თაც სავარძელი („საკარცხული“)
...ს უფროსისათვის. ოჯახის ერთ
...ზე რამდენიმე ბაგის მზგავსი საწო-
ლები და თივა ქვეშსაგებათ. აქვე ოთახ-
ში პურის საცხობი და პურის საზელი
ვარცლი განჯინაში, რომელიც კედელ-
შია დატნეული. ასეთია დაახლოვებით
შიდა მოწყობილობა ოთახისა, რომელიც
მთელს შუა სართულს წარმოადგენს ძვე-
ლი ციხე სახლისას.

რამდენიმე ხანში შესულს დავეკითხე,—
გახსოვს თუ არა თქვენ თვითონ ამ ციხე-
სახლების აგებათქო?—ყველა ერთნაირათ
მიპასუხებდა: „ჩვენ კი არა, ჩვენ წინაპ-
რებსაც არ ახსოვთ ამათი აშენებაო“.

ერთმა ასი წლის უწერელმა მოხუცმა
გვიამბო:

— ამ ციხეში მე თვითონ დამიცავს
თავიო,—და ამას ერთი შემთხვევაც მია-
ყოლა, რომელმაც ძლიერ მომაგონა ჟე-
ნევის კანტონისა და სავოელების ერთმა-
ნეთთან ბრძოლა; იქ ამას „escalade“-ს
ეძახიან და დიდის ამბითა და ზეიმით
დღესასწაულობენ ყოველ წელს ჟენევე-
ლები.

— ერთჯერ, ლეკების შემოსევის გამო,
მთელი სოფელი გაიხიზნაო,—დაიწყო
მოხუცმა. დარჩა ციხეში მხოლოდ ერთი
პურისმცხობელი დედაკაცი. ლეკები კარს
მიადგნენ, მაგრამ ვერაფრით შეამტვრიეს,
ისე მაგარი იყო იგი, „ჯოხა*) მომცა,
მე ვიციო“, სთქვა ერთმა ლეკმა.—„ჯო-
ხა კი არა, ყველამ თავიც რომ ახალოთ,
მაინც კარს ვერ გაამტვრევთო“—გადმოს-
ძახა ციხიდან დედაკაცმა და თან ერთი
კარდლით მდუღარე წყალი გადაასხა მათ.
ლეკები მყისვე მიიფანტ-მოიფანტენ. კარს
მიადგა მეორე ჯგუფი ლეკებისა. ესენიც
ასე გამოისტუმრა —ამათაც მდუღარე წყა-
ლი უთავაზა. ერთი ლეკი დარჩა უვნებე-
ლი. მან დედაკაცს თხოვნით მიმართა:

„ღვთის გულისათვის, ერთი პური გად-
მომიგდე—უფროსი გვიკვდება შიმშილი-
თაო“. დედაკაცმა ერთი ლავაში შამფურ-
ზე წამოაგო და გულმოწყალეთ გადმო-
უგდო. ასე იხსნა დედაკაცმა ერთჯერ
მთელი სოფელი ავლებისაგან.

ასეთი თავის დასაცავი სახლების გარდა,
ლებსა, ჭიორასა და სხ. ნამდვილი ციხე-

*) აქ ასე რკინის კეტის მზგავს ეძახიან.

კოშკებიც აქვთ სოფლის შავგულს, რო-
მელთაგანაც ზოგი ნგრევაშია დროთა ზე-
გავლენის გამო, და ზოგსაც მცხოვრებნი
ანგრევენ.

— ნეტავ რატომ ანგრევენ, რას ერ-
ჩიან წარსულ დროთა ნაშთს?—ვეკითხებო-
დი ამას, იმას.

— კოშკი დარჩეული ქვით არის აშე-
ნებული და ამას იყენებენ, ზოგიც ყიდი-
სო, მეუბნებოდენ.

— ვინ იყო ძველათ თქვენი მტერი,
ვის ებრძოდით?

— სვანები და ოსებიო (დიგორლები,
ბასიანები), რომელნიც ხშირათ ესხმოდენ
და არბევდენ ჩვენს სოფელს.

ოსებს აქ მეტ სახელათ „დვლებსაც“
ეძახიან. ვისაც არ ვკითხე, ვერ ამიხსნა,
რას ნიშნავს ეს სიტყვა ან რატომ ეძახიან
მათ ასე.

სვანების ძარცვა-რბევის ნიმუშათ ლე-
ბელებმა ერთი ამბავი გადმოგვცეს რუ-
სის ფლობელობის დროისა:

სვანები ლებში ხშირად გადმოდიოდენ
და დათარეშობდენ—გზაში უხვდებოდენ
ხოლმე ლებელებსა და ჩოხა-ნაბადსა და
შალეულობას ართმევდენ, რაც წინათ
ყაჩაღებს ყარაჩაიდან ჩამოქონდათ, ხოლო
გაძარცულნი ტყვეთ მიყავდათ. წართმე-
ულ ნადავლსა და აგრეთვე ტყვეებს სვანე-
ბი იმ დრომდი არ აბრუნებდენ, ვიდრე
გამოსახსნელს არ მიიღებდენ—იარაღს,
თან საცმელს, ქვაბსა და სხ. იყო ერთი
სვანი, რომელსაც ჯამათას ეძახდენ. იგი
განთქმული ვაჟკაცი იყო მთელ სვანეთში.
მას ყავდა მთელი ბრბო და მასთან ერ-
თად სძარცვავდა და არბევდა ლებელებს.
ბოლოს მოთმინებიდან გამოსულმა ლებე-
ლებმა გადასწყვიტეს მისი დაჭერა. კომლ-
ზე კაცი გამოვიდა და ას ოცამდი შეი-
კრიბა. ერთ მშვენიერ დღეს ჯამათა და-
სჭრეს, დაიჭირეს, ხოლო მოკვლით არ
მოუკლავთ, ვინაიდან დაჭერილს მოკვლა
არ შეჰფერისო. ამას შემდეგ გაიმართა
მოლაპარაკება ლებელებსა და სვანებს
შორის და სამუდამოთ შერიგდენ. სვანებ-
მა ფიცი დასდეს—არა ევნოთ რა ამიე-
რიდან ლებელებისათვის, და მართლაც,
მას აქით მათ ეს ფიცი არ გაუტეხიათ.

ხალხს ჯამათას ამბავზე ლექსიც შე-
უთხზავს, რომელიც ახლაც ბევრმა იცის
და ჭიანურზეც დამღერენ.

ლებიდან, როგორც რაჭის სხვა სოფ-
ლებიდანაც, მრავალი მამაკაცია გასული
გარეთ—აგრეწოდებულ „მოსაგებში“.
ზოგი ვაჭრობს, ზოგი მზარეულობს, ზო-
გი ხაბაზობს, ზოგიც დღიურ მძიმე მუ-
შაობას ეწევა და, არათუ სადმე ახლო-
მახლო, ისეთ შორეულს, უცნობ ქვეყ-
ნებში, როგორიც არის კანადა (ამერი-
კაში). ოციოდე კაცი ლებიდან წასულა
კანადას, ამდენივე უწერიდან და სხვა
სოფლებიდანაც.

— მართალია, ფულს ბევრს იგებენ,
მაგრამ იქ მუშაობა მეტათ აუტანელი
ყოფილა,—ამბობდენ რაჭველები.—ვისაც
თავი უყვარს, აქ არ ჩამოვიდესო, ასე
იწერებიან იქიდან. რამდენიმე მომკვდარა
კიდეც.

„მოსაგებში“ წასვლა აქ ნამდვილ
პროფესიათ გამხდარა. იგი ცხოვრების
ერთი მთავარი წყაროთაგანია. ისეთ
ოჯახს ვერ იპოვით, რომ ერთი წევრი
მაინც გარეთ არა ყავდეს. ამის მიზეზი
აქ ეკონომიური განვითარება არ არის.
ეკონომიური კულტურით, ისე როგორც
სულიერით, რაჭა თავს ვერ იქებს. ხოლო
თუ სამშობლოს სტოვებენ, ეს მარტო
მიწის ვიწროობის ბრალია, იმ დიდი ვი-
წროობისა, რომელიც რაჭველს აიძუ-
ლებს უზომო სახლში დადგეს და მთა-
დრე-კლდეში საყანეები სძებნოს.

ასეა თუ ისე, ეს ემიგრაცია რაჭველე-
ბისა თუ ეკონომიურათ აუცილებლობის
შედეგია, ეროვნულათ დამღუპველია—
იგი გადაგვარების გზაა დღევანდელ ჩვენს
პირობებში.

ჩვენ რომ ამ გარემოებაზე მივუთითეთ,
მაგ., სალიგვერდელებს, ისინი ასე გვა-
ნუგეშებდენ:

— ჩვენ ქართველები ოსებსაც, და რუ-
სებსაც მაგრათ ვავხდით: დედა-ენაზე ჩვენ
მტკიცეთ ვართ...

მაგრამ, სამწუხაროთ, ეს მხოლოდ
ლიტონი სიტყვაა—ფაქტები სინამდვი-
ლისა ჩვენ სულ სხვას გვეუბნება.

— თუ მიდიხართ, ის მაინც ქენით,
რომ რაჭას სამუდამოთ ნუ ეთხოვებით...
შინ დაბრუნდით და მოგებული ფულიც
აქ დაატრიალეთ, ხოლო გარეთ მოხვე-
ჭილ ცოდნა-განვითარებაც აქვე, თქვენს
მოძმეებს მოახმარეთ... და ბევრს ამისთა-
ნაზე ვებაასებოდით ხოლმე აქაურ
მკვიდრთ, მაგრამ, როგორც ვატყობდი,
ისინი ჩვენს ნათქვამს რაღაც უნდობლო-
ბით, ალმაცერათ უყურებდენ.

სამწუხაროთ, უნდობლობა ინტელი-
გენტისადმი აქ, როგორც საერთოდ ყო-
ველს ჩვენ სოფელში, ბევრ შემთხვევაში
გამოსჭვირს. შეიძლება, ამ უნდობლო-
ბას თავისი საფუძველიც ქონდეს—გულ-
შემატკივარს, ერთგულს, საზოგადოებ-
რივი იდეალებით გატაცებულს ჭეშმარიტ
ინტელიგენტს ბევრნაირათ დაჩაგრული
სოფლის მკვიდრი ერთობ იშვიათად ხვდე-
ბა. იგი იცნობს ბოქაულს, სერთუკოსან-
ჩინოსანს, რომელსაც მისი ავ კარგი, მი-
სი გაჭირვება არათ ეპრიანება.

რაჭაში ისიც კი შევამჩნიე, რომ სა-
ზოგადოთ ინტელიგენცია აქ უსაქმურ
ხალხათ მიაჩნიათ.

შუა მკათათვეს სამკალში დედაკაცები
გამოსულიყვენ. სადამოხანს ერთ ყანას
მივუახლოვდით, შევჩერდით, რათა გვე-
ნახა ქალის მუშაობა. მე თუ ჩემმა თა-
ნამგზავრებმა კითხვა დავუწყეთ ერთ მო-
მუშავე დედაკაცს აქითურზე-იქითურზე.

დედაკაცი რაღაც მეტად უგუნებოთ
გვიპასუხებდა. ბოლოს ამოიხვნეშა და
სთქვა:

— აი, დროება თქვენა გაქვთ!.. არ
მუშაობთ—არც ხნავთ, არც სთესავთ...

ამ სიტყვების გაგონებაზე მე ბრძნუ-
ლი სიჩუმე ვარჩიე, ხოლო ჩემი ოჯახის
ერთ-ერთმა წევრმა ვერ მოითმინა—გა-
მოეკამათა და უმტკიცებდა, რომ მუშაო-
ბა არც მარტო ხვნა-თესვაა.

მეორეჯერ სოფლის ცეკვა-თამაშს მო-
ვხვდით. ერთმა უფრო თამამმა ქალმა პირი
ჩვენკენ იბრუნა და ასე მოგვმართა:

— რატომ თქვენ არა ცეკვავთ? სხვას
მაინც არაფერს აკეთებთ და ცეკვა მაინც
გვაჩვენეთო!..

ეს და ამის მზგავსი „მოცლილი“ ხალხ-
ზე არა ერთჯერ გავიგონეთ.

გრ. გველესიანი.

მიღებულია:
რკინის კოჭები შენობისთვის (Двутавровые балки)
ნამდვილი ბახმუტის ალიბასტრი.
✦✦ იყიდება ზომიერ ფასათ ✦✦

სავაჭრო სახლი
ი. გოკიელის შვილების
ქუთაისში.

ბორჯომის წყალი		1 ბოთლი	10 ბოთ.	ყუთი (...
	½	25 კ.	2 მ. 40 კ.	11 მ. 5...
	½	16½ კ.	1 მ. 60 კ.	15 მ. 75...
ნარზანი და ესენტუკი № 20	½	14½ კ.	1 მ. 40 კ.	13 მ. 50...

დეპოლამპეულის, ჭურჭლეულობის, ავეჯეულობისა და შპალერის ქ. ქუთაისში.
ფ. ს. ფილიპოვისა.
ალექსანდრეს ქუჩა...

მოეპოება ყოველთვის ელექტრონის მრავალგვარი არმატურა და მისი მოწყობილებანი, ყოველნაირი საოჯახო სამკაული: ნავთის სამოვრები, ლუმლები (ფეჩები), სამზარეულოები, ტაკზე საფენი „ლინელოუმი", სამუსიკო ინსტრუმენტები (საკრავები), საეკლესიო სამკაული და მრავალგვარი მეირფასი საოჯახო ნივთი, აუარებელი ასარჩევი ნიმუში, შპალერის ფი 2 შაურიდან ვიდრე მანეთნახევრამდი ფასები ყოველი კონკურენციის გარეშე.

პატივისცემით ფ. ს. ფილიპოვი.

მუშების საშოვნელათო. ნობელის სამრეწველოში მუშაობა მხოლოდ 70 კაცმა დაიწყო. ნობელის სამრეწველოს აქციებმა ფასი მოიმატა: სკობელევმა შინაურ საქმეთა მინისტრისა და კავკასიის მეფის მოადგილის წინაშე შუამდგომლობა აღძრა ბალახანაში დაპატიმრებული მუშების საქმის გამოძიების შესახებ. მრეწველები ამბობენ—ეს გაფიცვა მალე დასრულდება, მაგრამ ამ მოკლე ხანში დიდი გაფიცვა მოხდება, რაც ჩვენცა და მუშებსაც დიდს ზარალს მოგვაყენებსო.

გაფიცვა. პეტერბურგში გარტმანის ქარხანაში გაფიცვა 85 დღე გაგძელდა. 28 შტრეიკბრეხერის წყალობით გაფიცვა მუშათა დამარცხებით დასრულდა. სამუშაოთ არ მიიღეს 11 მუშა. დანარჩენებმა, 41 მუშამ 8 აგვისტოს მუშაობა დაიწყეს. მუშაობის დაწყებას შემდეგ ისევ სთხოვეს ქარხნის ადმინისტრაციას დათხოვნილი მუშების უკან მიღება. ქარხნის ადმინისტრაციამ ხსენებული მუშების მიღებაზე გადაჭრით უარი სთქვა მუშებმა ნიშნათ პროტესტისა მუშაობაზე ხელი აიღეს და ქუჩაში გამოვიდენ. გარტმანის მუშებმა გაფიცვის დროს დახმარების სახით სხვა ქარხნის მუშებისაგან ათას რამდენიმე მანეთი მიიღეს.

უცხოეთი.

ადრიანოპოლი. ადრიანოპოლის შესახებ ოსმალეთსა და ბულგარეთს მოლაპარაკება აქვთ. შესაძლებელია ადრიანოპოლის ერთი ნაწილი ოსმალებს დარჩეს, ხოლო მეორე ნაწილი კი ბულგარეთს. ოსმალეთის მთავრობის წრეებში ხმა გავრცელდა—ბულგარეთი თანახმაა ადრიანოპოლის დათმობაზეო, თუ ოსმალეთი მხარს დაუჭერს ბუქარესტის დადგენილებათა იმ ნაწილის განხილვას, რომელიც კავალასა და სერბიასთან საზღვრებს შეეხებაო.

მობილიზაცია. ფრაკიაში ოსმალეთი თავის ჯარს აძლიერებს. ყოველ დღე სტამბოლიდან ფრაკიაში ჯარის გადასაყვანათ ათი მატარებელი დადის. უმამაკაცოთ დარჩენილ ოჯახს ვილაიეტის სამართველოდან 30 პიესტრი ეძლევა. ქრისტიანებით დასახლებული სოფლები ჯარის კაცის მიცემაზე უარს აცხადებენ. კონში ახალი ჯარისკაცთაგან 16 ბატალიონ ჯარს ადგენენ. მათი სტამბოლში გაგზავნის დროს ჯარში არეულობა მოხდა. მოითხოვეს სტამბოლში ნუ გვაგზავნით, ანატოლიაში დაგვტოვეთო.

ხმა ოდიშიდან.

ნოქალაქევი ოდიშის ერთ უმშვენიერეს ადგილს წარმოადგენს, როგორც თავისი მომხიბლავი მდიდარი მდებარეობით, აგრეთვე გრილი წმიდა მთის ჰაერითა და სამკურნალო მადნის თფილი წყლის აბანოთი. ირგვლივ ამ აგარაკს დასცქერის თვალუწვდენი მთები და ორი მხრით ჩუხჩუხით ჩამოურბის მდ. ტეხური და გურძემი. განგებას სწორეთ თავისი უხვი კალთა აქ დაუბერტყია. ჩვენი ხალხისთვის ამ ადგილს დიდი, სულ დიდი სარგებლობის მოტანა შეუძლია, რომ ჩვენ გვქონდეს უნარი და ფხა მისი მოვლისა.

უტყუარი დროიდან ამ სამკურნალო მადნის თფილი წყლით ხალხი იკურნებოდა. ოდიშის უკანასკნელი მთავრის დავით დადიანის წინადადებით აქიმებს ეს წყალი შეუმოწმებიათ და შიგ რკინა და გოგირდი ადრე ამოუჩენიათ. იმ დროს ამ აბანოს 30 გრადუსი სითფო ქონია შემდეგ ოთხი გრადუსით განელებულა.

მიზეზათ ამისა ასახელებენ, ვითომც მილი, რომელშიც ჩაყვანილია მადნის წყალი, გამსკდარი უნდა იყოს, და ამის დასამტკიცებელ საბუთად შემდეგი მოყავთ:

აბანოს გვერდით მთიდან გამოდის მადნის წყალი (მილში ჩაყვანილი მადნის წყალისთანა) და ტეხურს ერთვის. ეს წყალი აბანოს წყალზე უთფილესია.

როდესაც ტეხური ადიდებულია, აბანოს წყალი იმღვრევა, ხოლო როცა დაკლებულია, წყალი უფრო თფილია. ამ რიგათ მილი ნამდვილათ გამსკდარი უნდა იყოსო და ფრიად სასარგებლო წყალი თავის ძალას კარგავს.

დაკვირებით რომ გაეცნობი ამ აგარაკს, თვალწინ წარმოგიდგება სიბინძურე და აგარაკის მოუწყობლობა.

სიბინძურეა აბანოს აუზებსა და საავარაკო ბინებში; არავითარი წესრიგი აქ არ არის.

ნოქალაქევს ეტანება, როგორც ოდიშის აგრეთვე გურია-იმერეთის საზოგადოების ღარიბი ნაწილი, შეპყრობილი ქარებით, მალარიით, ბუასილით, თავის ტკივილით, ქავილითა და სხვ.

ეს ადგილი ბატონიშვილებს ეკუთნის და ყოველ წელს იჯარით იცემა. რამდენიმე წლის წინათ გერმანიის ერთ კამპანიას ეს აგარაკი მოსწონებია, წყალიც შეუმოწმებია და ბატონიშვილებისთვის მიუცია წინადადება, რომ აგარაკი მათთვის ან იჯარით მიეცათ და ან მიეყიდათ.

კიდევ იღბალი, რომ საქმე ჩაფუშულა, თვარა ეს მშვენიერი ადგილი მდიდარი ბუნებით, სამკურნალო წყლით, უცხოელებს ხელში ჩაუვარდებოდა...

კარგი იქნება, შესდგებოდეს აგარაკების მომწყობი კომისია და ითავებდეს ასეთი ადგილების მოვლა-მოწყობას, თვარა ასეთი ბოლოზე ადგილები ადრე თუ გვიან უცხოელების ხელში გადავა.

ამას უნდა მხოლოდ ენერგია, საქმის სიყვარული, სხვა ყველაფერი ადვილი მოსახერხებელია.

მოვუწოდებთ ქართველსაზოგადოებას, თავის ქვეყნისადმი კეთილგანზრახვით გამსჭვალულთ, ამ გარემოებას სათანადო ყურადღება მიაქციოს.

გ. ენგაძე.

რედაქტორ-გამომცემელი გ. ჭელიძე.

რკინის გზა

ქუთაისიდან მიდის.

თფილისს: სახალხო 5 ს. 10წ. დ.; სახ 10 ს. 6 წ. დ.; ფოშტ. 11 ს. 55 წ. დ.; სახ. 11 ს. 27 წ. ღ.

ბათომს: სახ. 5 ს. 10 წ. დ.; სახ. 7 ს. 5 წ. საღ.; სახ. 11 ს. 27 წ. ღ.; ფოშტ. 5 ს. 21 წ. ღ.

ფოთს: საავარაკო 4 ს. 22 წ. დ.; სახალ. 5 ს. 10 წ. დ.; ფოშტ. 5 ს. 21 წ. საღ.; სახ. 7 ს. 56 წ. საღ.

შორაპანს: საავარ. 4 ს. 57 წ. დღ.

ტყიბულს: სახ. 7 ს. 50 წ. დილ.; სახ. 45 წ. დღ.

ქუთაისს მოდის.

თფილისიდან: სახ. 7 ს. დილ.; სახ. 8 ს. ... საღ.; ფოშტ. 6 ს. 56 წ. ... სახ. 1 ს. 26 წ. ღამით.

ბათომიდგან: ფოშტ. 1 ს. 20 წ. დღ.; სახ. 14 წ. დ.; სახ. 1 ს. 26 წ. ღ.; 7 საათ. დილ-

ფოთიდან: საავ. 10 ს. 3 წ. დილ.; სახ. 20 წ. დ.; სახ. 1 ს. 26 წ.

შორაპნიდან: საავ. 9 ს. 31 წ. დღ.

ტყიბულიდან: სახ. 5 ს. 11 წ. დღ. სახ. საათ. 9 წ. დილ.

მიიღება ხელის მოწერა 1913 წლისთვის ყოველდღიურ გაზეთზე წელიწადი მეორე

1913 **იმერეთი**

გაზეთის ფასი:

ერთი წლით	. . .	7 მანეთი,
ნახევარი წლით	. . .	4 მანეთი.
ერთი თვით.	. . .	3 აბაზი.
და ცალკე ნუმრის	. .	1 შაური,

სამგლოვიარო განცხადების თითო დაბეჭდვა—სამი მანეთი.

განცხადების ფასი: პირველ გვერდზე პეტიტის ანგარიშით სტრიქონი ღირს 3 შაურათ მეოთხეზე—ორ შაურათ, შიგნით გვერდზე მორიგებით. შრომის მაძებართა განცხადება—ნახევარ ფასათ.

გაზეთის დასაკვეთი ფასი და აგრეთვე სხვა ანგარიშებიც უსათუოთ ამ მისამართით უნდა გამოიგზავნოს: Кутаисъ редакція газеты „ИМЕРЕТИ"

სხვანაირათ გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.

საუკეთესო საკვები ცხენებისათვის და საქონლისათვის.

„პატოკსან".

„პატოკსან" შეიცავს 42 პროც. შაქარს (სრულიად რუსეთის შაქრის მრეწველთა ლაბორატორიის ანალიზი № 640.

„პატოკსან" საუკეთესო საშუალებაა საქონლის ღონის შერჩენისათვის და შემატებისათვის (მოხსენება აქ. იოტეიკოსი ლიეჟის შაქრის მრეწველთა კონგრესზე).

„პატოკსან" ხელს უწყობს საქონელს და ცხენებს საჭმლის მონელებაში, რაც თავის რიგათ ეხმარება შრომის უნარისა და სიცოცხლის უნარის შემატებას,

„პატოკსან" ხელს უწყობს რომ რძის მომცემ საქონელს რძე გაუუმჯობესოს და დღიური ნაწველიც გაადიდოს.

„პატოკსან" თავის ნოყიერების გამო ძალიან მარგებელია და ეკონომიური საჭმელი.

ვინც მოისურვებს გაეგზავნება ერთი ფუთი 1 მ. 20 კ. გაგზავნის ფასს ვიხდით ჩვენ. გაგზავნის დროს ყოველგვარი ცნობა და მომხმარებლების აზრი უფასოთ იგზავნება ამიერ კავკასიისათვის.

ერთადერთი წარმომადგენელი ამიერ კავკასიისათვის **„გეორგი რუსინოვ და ამხ."** თფილისში ვერის დაღმართი № 12 ტელეფონი 11—37 და 11—77. დეპეშით მისამართი: „რუსინოვს თფილისში".

ჭრა-კერვის
სპეციალური სახელოსნო

ვღებულობ ქალთა ყოველგვარ ტანსაცმელს შესაკერათ, ხელმისაწდომ ფასათ. შეკვეთილს ვასრულებთ თავის დროზე და პირნათლად.

მისამართი: თფილისის ქ. ქალაქის აფთიაქის პირდაპირ, ჯაშიკოვის სახლი.

პატივისცემით საშა ჭუონიასი.

ქ. ქუთაისში (სობოროსთან

ა. თაბაგარის მაღაზიაში

20 ივლისიდან დანიშნულია
დიდი იაფი ვაჭრობა
ველოსიპედების და სხვ.

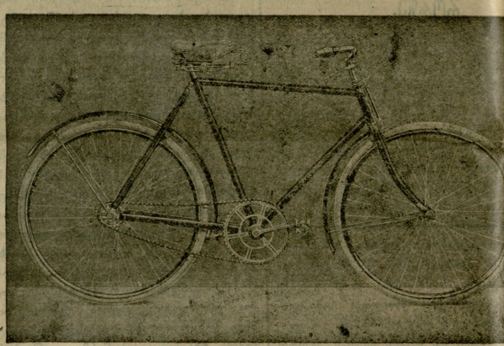

ამასთანავე მიღებულია დიდძალი საკერი, საქსოვი და საწერი მაშინები, გრამაფონები და მათი მოწყობილობა.

●●◘ **ფასები ძლიერ დაკლებულია** ◘●●

სამკურნალო აბანო
მეირფასი მთის აერზე
ძმ. ყორყოლაძეების

ხონის ...

ოქროს მედლით ... იმილეთ და ... დაჯილდოებით.

შემოწმებულია და გამოირკვა, რომ ეს მადნეული წყალი კურნავს სხვადასხვა სენისაგან, როგორც არის: ქარები (რევმატიზმი) კუჭისა და თავის ტკივილი, ნერვების სისუსტე და სხვ. წყალი ცივი და თფილიც. აქვეა სუფთა ბინა და სასმელსაჭმელი, აბანო მუდმივ განაგრძობს მუშაობას. ხრესილის სადგურიდან დაშორებულია ორმოცდაათი საჟენის მანძილზე.

გ. გორდაძის და ს. წერეთლის

ერთადერთი წარმომადგენელი ქუთაისის გუბერნიაში, ბათომის და სოხუმის ... უმაღლესი სასახლის გოფმეისტერის, იური სტეფანეს ძის ნეჩაევ-მალცევის ბემსკის ... ბის ქარხნის, მიაქციეთ განსაკუთრებული ყურადღება მინის უთოზე ნიშანს „БЕМСКО...

რკინეულობის მაღაზიაში იყიდება:

საუკეთესო ქარხნებისგან
მიღებული რკინეული
საქონელი: კარის, ფანჯრის და ლუმელის მოწყობილობანი; სადურგლო ხელსაწყობი, ფანჯრის მინები, რკინის ნიჩბები, ლურსმანი, მავთული, ყოველგვარი სალებავი წამალი, ელექტრონის ზარის მოწყობილებანი, შპალიერი, ცემენტი, ემალიანი ჭურჭლები, ასფალტი და სხ.

ვაჭრობა პარტიითა და წვრილათ ხელმისაწდომ ფასათ.

ქ. ქუთაისში, საკუთარ შენობაში, მიხეილის ქუჩაზე № 65.

ელექტრო-საბეჭდავი ფერაძისა და კარნაუხოვის ქუთაისში.